

Az alapvető jogok biztosa
és a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes
Közös Jelentése
az AJB-621/2017. számú ügyben
(Előzményi ügy: AJB-5162/2016)

Előadó: dr. Szokács-Szabó Barbara

Az eljárás megindítása

A panaszos vizsgálatot kezdeményezett Hivatalunknál, azt sérelmezve, hogy a Budapesti Rendőr-főkapitányság XIX. Kerületi Rendőrkapitánysága (a továbbiakban: XIX. Kerületi Rendőrkapitányság) 2016. június 7-én egy ügy keretében tanúként, majd gyanúsítottként hallgatta ki. Ez utóbbi eljárási cselekmény során fényképfelvételt készítettek róla, valamint ujj-és tenyéryomat mintát is vettek tőle. A beadványozó azt is kifogásolta, hogy kérése ellenére nem rendeltek ki számára védőt a nyomozás során. A panaszos úgy vélte, hogy az eljáró hatóságok elutasító magatartása a roma származásával is összefügghet.

A panasszal kapcsolatban alapjogi visszásság gyanúja is felmerült, ezért az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.) 18. § (1) bekezdése és 20. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Ajbt. 41. § (5) bekezdésére és Alapvető Jogok Biztosának Hivatala Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1/2012. (01. 02.) számú utasítás 1. melléklet 29. § (4) bekezdésére is – vizsgálatot indítottunk. Eljárásunk során az Ajbt. 21. § (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel tájékoztatást kértünk Budapest Rendőrfőkapitányától.

Az érintett alkotmányos jogok és elvek

- A jogállamiság elve és az abból fakadó jogbiztonság követelménye: *„Magyarország független, demokratikus jogállam.”* (Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés)
- Személyes adatok védelméhez való jog: *„Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.”* (Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdés)
- Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség elve: *„A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes. Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai, vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”* (Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdés)
- A védelemhez való jog: *„A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez.”* (Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdés)

Az alkalmazott jogszabályok

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) (Alaptörvény);
- Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.);
- A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.)
- A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.)
- A bűnügyi nyilvántartási rendszerről, az Európai Unió tagállamainak bíróságai által magyar állampolgárokkal szemben hozott ítéletek nyilvántartásáról, valamint a bűnügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásáról szóló 2009. évi XLVII. törvény (Bnyt.)

A megállapított tényállás

A panaszos 2015. július 14-én a Budapesti Nyomozó Ügyészségen könnyű testi sértés és zaklatás miatt tett feljelentést a szomszédjai ellen, amely alapján a Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Ügyészség (a továbbiakban: Ügyészség) nyomozást rendelt el. A nyomozás jelenleg is folyamatban van a XIX. Kerületi Rendőrkapitányságon. Az eljárás során az egyik tanúként meghallgatott szomszéd magánindítványt terjesztett elő a panaszossal szemben zaklatás elkövetése miatt, erre tekintettel ezt a büntető ügyet a XIX. Kerületi Rendőrkapitányság 2016. február 11-én meghozott határozatával elkülönítette a panaszos által kezdeményezett ügytől.

A panaszos azért fordult az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalához, mert 2016. június 7-én a XIX. Kerületi Rendőrkapitányságon az elkülönítést elrendelő határozat ellenére sértettként és gyanúsítottként ugyanabban az ügyben egy meghallgatás keretében hallgatták ki.

Azt is kifogásolta, hogy kérése ellenére nem biztosítottak számára jogi képviselőt, továbbá fényképet készítettek róla, valamint ujj-és tenyérnyomat mintát vettek tőle. A panaszos véleménye szerint a hatóságok magatartása összefüggésben állhat roma származásával is.

A vizsgálat keretében tájékoztatást kértünk Budapest Rendőrfőkapitányától arról, hogy valóban egy ügy keretében történt-e a panaszos tanúként és gyanúsítottként történő kihallgatása, továbbá, hogy sor került-e védő kirendelésére a nyomozás során, ezen kívül a panaszos „rabosításának” okáról és körülményeiről is tájékoztunk.

Budapest Rendőrfőkapitánya az ügyek elkülönítésével kapcsolatban arról adott tájékoztatást, hogy 2016. június 7-én az előadó olyan módon fogantatosította a kihallgatásokat a panaszos által és vele szemben kezdeményezett ügyekben, hogy 13 óra 22 perc és 15 óra 03 perc között a panaszost tanúként, majd 15 óra 03 perc és 15 óra 35 perc között gyanúsítottként hallgatta ki, álláspontja szerint tehát a kihallgatások nem egy ügyben kerültek fogantatosításra, továbbá jogszerűen és szakszerűen zajlottak.

A beadványnak a védő hiányát sérelmező részével összefüggésben Budapest Rendőrfőkapitányától azt a választ kaptuk, hogy a Be. 46. §-a értelmében a büntetőeljárásban védő részvétele akkor kötelező, ha a bűncselekményre a törvény ötévi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztést rendel, a terhelt fogva tartják, a terhelt hallássérült, siket, vak, beszédképtelen vagy – a beszámítási képességére tekintet nélkül – kóros elmeállapotú, a terhelt a magyar nyelvet, illetőleg az eljárás nyelvét nem ismeri, vagy egyéb okból nem képes személyesen védekezni, továbbá ha a törvény erről külön rendelkezik. Budapest Rendőrfőkapitánya a válaszában rögzítette, hogy – a Be. hivatkozott rendelkezésében foglalt feltételek hiánya miatt – a panaszossal szemben folytatott eljárásban védő részvétele nem volt kötelező, így – tekintettel arra, hogy a megküldött jegyzőkönyv tartalma szerint a panaszos védő iránti igényét nem jelezte a gyanúsított ki hallgatás során – nem történt külön intézkedés védő kirendelése érdekében. A kihallgatásról készült jegyzőkönyvet a panaszos azonban egyik oldalán sem írta alá, az aláírás megtagadásának tényét és okát pedig nem tartalmazza a dokumentum.

A fényképfelvétel készítésével, valamint az ujj-és tenyérnyomat mintavételével összefüggésben Budapest Rendőrfőkapitánya a vizsgálata során megállapította, hogy a sérelmezett intézkedésre a Bnytv. 6. § (2) bekezdés a) pontjának, valamint a 44. § (2) bekezdés a) pontjának figyelmen kívül hagyásával került sor. Ennek okán a Budapesti Rendőr-főkapitányság Hivatalvezetője felkérte a XIX. Kerületi Rendőrkapitányság vezetőjét a rögzített fényképfelvétel és az ujjnyomat minta nyilvántartásból való törlésére, valamint a mintavétel végrehajtásának vizsgálatára irányuló soron kívüli intézkedés megtételére, továbbá arra, hogy hívja fel az érintett vezetői és beosztotti állomány figyelmét a büntetőeljárásokat szabályozó törvényben foglaltak maradéktalan betartására és betartatására. A rendelkezésünkre bocsátott dokumentumok és Budapest Rendőrfőkapitányának 2016. október 26-án kelt újabb tájékoztató levele szerint a panaszos adatainak törlése iránt már intézkedtek.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetében

Az alapvető jogok biztosának és biztoshelyetteseinek feladat- és hatáskörét, valamint az ezek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságokat az Ajbt. határozza meg. Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint közigazgatási szerv, helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, kötelező tagság alapján működő köztestület, a Magyar Honvédség, rendvédelmi szerv, közigazgatási jogkörében eljáró egyéb szerv e jogkörében, nyomozó hatóság vagy az ügyészség nyomozást végző szerve, közjegyző törvényszéki végrehajtó, önálló bírósági végrehajtó, vagy közszolgáltatást végző szerv (a továbbiakban együtt: hatóság) tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (a továbbiakban: visszásság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

A vizsgálatot érintett XIX. Kerületi Rendőrkapitányság nyomozó hatóságként járt el az ügyben, amelyre a biztos és a biztoshelyettes vizsgálati jogköre egyértelműen kiterjed.

Az Ajbt. 28. § (1) bekezdése szerint a lefolytatott vizsgálatról jelentés készül. Az Ajbt. 3. § (2) bekezdésének d) pontja szerint az alapvető jogok biztosának a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó helyettese figyelemmel kíséri a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak érvényesülését, és közreműködik az alapvető jogok biztosának vizsgálatában. Az Ajbt. 41. § (5) azt is rögzíti, hogy az alapvető jogok biztosa a kiadmányozási jogot a Szervezeti és Működési Szabályzatban a helyettesekre átruházhatja. Mindezek alapján az alapvető jogok biztosa és a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó helyettese a jelentést közösen készítette el.

II. Az alkotmányos alapjogok és alapelvek tekintetében

Az alapvető jogok biztos, biztoshelyettesei egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggés-rendszer feltárása során alapjogi érveket sorakoztatnak fel, autonóm, objektív és neutrális módon járnak el. Ugyanakkor következetesen, zsinórmértékként támaszkodnak az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos korábbi elvi megállapításaira is, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazzák az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott egyes alapjogi tesztek.

Magyarország Alaptörvénye alapjogokkal kapcsolatos megfogalmazása nagyrészt megegyezik az Alkotmányban foglaltakkal, amennyiben az alapjogi követelmények és alapjogok tekintetében nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely ellentétes lenne a korábbi Alkotmány szövegével. A normaszövegben előfordul részben eltérő fogalmazásmód, kiegészítés, kihagyás, de mindaddig, amíg az alkotmányértelmezési monopóliummal felruházott Alkotmánybíróság ellenkezően nem nyilatkozik – álláspontunk szerint – vélelmezendő, hogy az Alkotmány szövegéhez kapcsolódó korábbi alkotmánybírói megállapításokra valamennyi alaptörvény-értelmezőnek, így az alapvető jogok biztosának is figyelemmel kell lennie. Az ombudsmani gyakorlatban továbbra is hivatkozási pontot jelent tehát az egyes alkotmányos jogokat és követelményeket értelmező alkotmánybírói esetjog. Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában mutatott rá arra, hogy „az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírói döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni”.

Jogbiztonsághoz fűződő jog

Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján Magyarország független, demokratikus jogállam. Az Alkotmánybíróság korábbi töretlen gyakorlata alapján ennek a jogállami minőségnek nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. Az Alkotmánybíróság által gyakran hivatkozott tétel, hogy a jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. A jogbiztonság követelménye azonban nemcsak az egyes normák egyértelműségét követeli meg, hanem az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is, vagyis ezen alapelvnek a szabályozás szintjén és a jogalkalmazó szervek mindennapi gyakorlatában is érvényesülnie kell.

Személyes adatok védelméhez való jog

Az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése alapján mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. Az Alkotmánybíróság működésének kezdete óta a személyes adatok védelméhez való jogot következetesen nem hagyományos védelmi jogként értelmezi, hanem annak aktív oldalát is figyelembe véve, információs önrendelkezési jogként (lásd 15/1991. (IV. 13.) AB hat.). A 104/2010. (VI. 10.) AB határozata szerint „az Alkotmány 59. §-ában biztosított személyes adatok védelméhez való jognak eszerint az a tartalma, hogy mindenki maga rendelkezik személyes adatainak feltárásáról és felhasználásáról. Kivételesen törvény elrendelheti személyes adat kötelező kiszolgáltatását, és előírhatja a felhasználás módját is. Az ilyen törvény korlátozza az információs önrendelkezés alapvető jogát, és akkor alkotmányos, ha megfelel az Alkotmány 8. §-ában megkövetelt feltételeknek”.

Az Alkotmánybíróság a 42/1993. (VI. 30.) AB határozatban fejtette ki először részletesen, hogy az állami büntető igény érvényesítésének keretében szolgáló büntetőeljárás folyamata miként jár együtt az egyén alapvető alkotmányos jogainak, így a személyes adat védelméhez való jognak a korlátozásával. A lehetséges korlátozások nem csupán a büntetőeljárás alá vont személyt érintik, hanem érinthetik az eljárásban tanúként részt venni köteles, vagy a bizonyítékok megszerzése érdekében alkalmazott eljárási cselekményeket (házkutató, lefoglalás) eltérni köteles kivülálló személyek alkotmányos alapjogait is. (ABH 1993, 300, 305.) A 43/2004. (XI. 17.) AB határozat a hatósági tanúra vonatkozó szabályozás kapcsán hangsúlyozta, hogy az ilyen büntetőeljárás cselekmények végrehajtása fokozott garanciákat igényel az eljárási cselekmények érintettjeinek jogai védelmében, illetve az eljárás jogszerűségének biztosítása érdekében (ABH 2004, 597, 607.).

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség elve

Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerint Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja. Az Alkotmánybíróság szerint a megkülönböztetés tilalma arra vonatkozik, hogy a jognak mindenkit egyenlőként – egyenlő méltóságú személyként – kell kezelnie, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell a jogosultságok és kedvezmények elosztásának szempontjait meghatározni. Bár az Alaptörvény szövegszerűen az alapvető jogok tekintetében tiltja a hátrányos megkülönböztetést, a töretlen alkotmánybírósági gyakorlat alapján a tilalom, ha a megkülönböztetés sérti az emberi méltósághoz való alapvető jogot, kiterjed az egész jogrendszerre.

A védelemhez való jog

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdése értelmében a büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. Az Alkotmánybíróság 6/1998. (III. 11.) számú AB határozatában leszögezte, hogy a védelemhez való jog tényleges, hatékony érvényesülése a büntetőeljárás rendszer alkotmányosságának elengedhetetlen feltétele: a védelemhez való joggal, illetve annak korlátozhatóságával az Alkotmánybíróság már a 25/1991. (V. 18.) AB határozatban foglalkozott, melyben nem elégedett meg azzal, hogy a védelemhez való jog formálisan biztosítva legyen, hanem egyrészt annak hatékony érvényesülését követelte meg, másrészt kifejezetten kiterjesztette ezt a jogot a terhelt és a védő megfelelő felkészülésére, jogaik gyakorlására.

III. Az ügy érdeme tekintetében

1. A panaszos beadványában sérelmezte, hogy kérése ellenére nem biztosították számára védőt a gyanúsítottként történő kihallgatása során. A Be. 46. §-a értelmében a büntetőeljárásban védő részvétele akkor kötelező, ha a bűncselekményre a törvény öt évi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztést rendel, a terheltet fogva tartják, a terhelt hallássérült, siket, vak, beszédképtelen vagy – a beszámítási képességére tekintet nélkül – kóros elmeállapotú, a terhelt a magyar nyelvet, illetőleg az eljárás nyelvét nem ismeri, vagy egyéb okból nem képes személyesen védekezni, továbbá ha a törvény erről külön rendelkezik. A Be. 48. § (1) bekezdése szerint bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság védőt rendel ki, ha a védelem kötelező, és a terheltnek nincs meghatalmazott védője. A kötelező védelem jogszabályi feltételei – ahogy arra Budapest Rendőrfőkapitánya is rámutatott a levelében – hiányoztak a panaszos esetében, és a rendelkezésünkre bocsátott jegyzőkönyv tartalma szerint a panaszos nem tett védő kirendelésére irányuló nyilatkozatot a gyanúsított kihallgatása alkalmával. A jegyzőkönyv tartalmának vizsgálata során azonban kiderült, hogy azt a panaszos egyik oldalán sem írta alá és ezt a tény, valamint az aláírás megtagadásának esetleges okát nem rögzítették a jegyzőkönyvben. A Be. 179. § (3) bekezdése előírja, hogy a gyanúsítottat figyelmeztetni kell arra, hogy védőt választhat, illetve védő kirendelését kérheti. A 166. § (3) bekezdése értelmében a jegyzőkönyvben röviden le kell írni a nyomozási cselekmény menetét akként, hogy a jegyzőkönyv alapján az eljárási szabályok megtartását is ellenőrizni lehessen.

Az (5) bekezdés szerint a jegyzőkönyvet a nyomozási cselekményt végző ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság tagja és a jegyzőkönyvvezető aláírja. A gyanúsított, a tanú és a tolmács a jegyzőkönyv minden oldalát aláírja. Ha a gyanúsított, a tanú vagy a tolmács a jegyzőkönyv aláírását megtagadja, a megtagadás tényét és annak közölt vagy ismert indokát a jegyzőkönyvben fel kell tüntetni.

A kihallgatásról készült jegyzőkönyvet áttekintve megállapítható, hogy a panaszost az előadó ugyan tájékoztatta a védő eljárásban való részvételének lehetőségéről, mivel azonban a jegyzőkönyv – a hivatkozott eljárási szabályokkal ellentétesen – nem tartalmazza a panaszos aláírását, illetve az aláírás megtagadásának tényét és ismert indokát, a XIX. Kerületi Rendőrkapitányság megsértette a jegyzőkönyv vezetésére vonatkozó fent hivatkozott jogszabályi előírást. Ebből következően – miután a panaszos a védelemről való tájékoztatás megtörténtét aláírásával nem igazolta – nem bizonyítható kétséget kizáróan, hogy ténylegesen megismerhette és megértette a védő részvételére vonatkozó szabályokat, így a védő kirendelésére vonatkozó nyilatkozat hiánya sem egyértelmű.

Mindezek alapján azt állapítottuk meg, hogy a XIX. Kerületi Rendőrkapitányság a jegyzőkönyv vezetésére vonatkozó eljárási szabályokat figyelmen kívül hagyta a panaszos gyanúsítottként történt kihallgatása során, ez pedig a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményének, valamint a védelemhez fűződő alapjog közvetlen veszélyével összefüggő visszásságok megvalósulását eredményezte.

Ugyanakkor a folyamatban lévő nyomozati eljárást és az annak során meghozott döntéseket – az Ajbt. hatásköri szabályaira figyelemmel – nem áll módunkban vizsgálni.

2. A panaszos azt is kifogásolta, hogy 2016. június 7-én egyazon büntető ügyben hallgatták meg, két ellentétes eljárási pozícióban: tanúként és gyanúsítottként.

A Be 72.§ (3) bekezdése értelmében az ügyeket el kell különíteni, ha a terhelték nagy száma vagy egyéb ok a felelősségnek ugyanabban az eljárásban történő elbírálását jelentősen nehezítené. Figyelemmel arra, hogy a beadvánnyal érintett büntető ügyek egyikének a panaszos sértettje, míg a másik ügyben terhelt, a két cselekmény egy eljárásban nem bírálható el, ezért – összhangban a törvény hivatkozott rendelkezésével – indokolt volt a XIX. Kerületi Rendőrkapitányság elkülönítést elrendelő határozata. Budapest Rendőrfőkapitányának tájékoztató leveléből az derült ki, hogy bár a panaszos meghallgatása a két ügyben időben szorosan egymás után következett, azokat azonban nem egy büntető ügy keretében fogantatosították, amely szintén összhangban van a fentiekben ismertetett jogszabályi rendelkezésekkel.

A külön ügyekben történt meghallgatás tényét alátámasztja a 2016. június 07-én felvett és rendelkezésünkre bocsátott két különálló jegyzőkönyv is, amelyeken egyértelműen fel van tüntetve a két különböző ügyszám, valamint a panaszos eltérő eljárási pozíciói is.

Az Alaptörvény védelemhez való jogra vonatkozó rendelkezésével és a fent bemutatott Alkotmánybírósági gyakorlattal összhangban a Be. 43. § (2) bekezdés c) pontja szerint azonban a terhelt jogosult arra, hogy megfelelő időt és lehetőséget kapjon a védekezésre való felkészülésre. A jegyzőkönyveken feltüntetett kihallgatási időpontokból, valamint Budapest Rendőrfőkapitányának tájékoztatásából kiderült, hogy a panaszossal szemben a tanúkénti meghallgatást és a gyanúsított ki hallgatást időben közvetlenül egymás után fogantatosították úgy, hogy 13 óra 22 perc és 15 óra 03 perc között tanúként, majd rögtön ezután – 15 óra 03 perc és 15 óra 35 perc között – gyanúsítottként hallgatták ki.

Mindezek alapján azt állapítottuk meg, hogy a két kihallgatás között a XIX. Kerületi Rendőrkapitányság nem biztosított elegendő időt a panaszosnak, hogy felkészüljön a gyanúsítottként történő kihallgatására és a védekezésre, ez pedig a védelemhez való alapjoga közvetlen veszélyével összefüggő visszásság megvalósulását eredményezte.

3. A beadvány utolsó részében a panaszos sérelmezte, hogy a kihallgatása során fényképfelvételt készítettek róla, valamint ujj-és tenyérnyomat mintát vettek tőle.

A Bnytv. 6. § (2) bekezdés a) pontja értelmében a személyazonosító adatok és fényképek nyilvántartásában nem kell nyilvántartani annak az arcképmását, akivel szemben magánvádas bűncselekmény miatt előterjesztett magánindítvány alapján indult eljárás, függetlenül attól, hogy az ügyész átvette-e a vád képviselőtét.

A 44. § (2) bekezdés a) pontja szerint pedig a büntetőeljárás alá vont személyek ujj-és tenyérnyomatainak nyilvántartásában szintén nem kell nyilvántartani annak az adatait, akivel szemben magánvádás bűncselekmény miatt előterjesztett magánindítvány alapján indult eljárás, függetlenül attól, hogy az ügyész átvette-e a vád képviselőjét. Figyelemmel arra, hogy a panaszossal szemben zaklatás miatt kezdeményeztek büntető eljárást – amely a Btk. 231. § (2) bekezdése értelmében csak magánindítványra büntetendő cselekmény – megállapítható, hogy a fényképfelvétel készítésére, valamint az ujj-és tenyérnyomat vételére a Bnytv. hivatkozott rendelkezésével ellentétesen, annak figyelmen kívül hagyásával került sor. A fentiek alapján megállapítható, hogy a XIX. Kerületi Rendőrkapitányság a 2016. június 7-én történt kihallgatás során azzal, hogy a hatályos Bnytv. szabályozása ellenére a panaszosról fényképfelvételt készített, valamint ujj-és tenyérnyomat vételére is sor került, a gyanúsított személyes adatainak védelméhez való jogával, továbbá a jogállamiság alapelvéből fakadó jogbiztonság követelményével összefüggésben visszásságot okozott. Ugyanakkor üdvözljük a Budapesti Rendőr-főkapitányság Hivatalvezetőjének azon intézkedését, melyben felkérte a XIX. Kerületi Rendőrkapitányság vezetőjét a jogsértő helyzet orvoslására és a panaszos adatainak a személyazonosító adatok és fényképek nyilvántartásából való mielőbbi törlésére. Budapest Rendőrfőkapitányának újabb tájékoztató levele szerint – több mint öt hónappal az adatok rögzítését követően – megtörtént azok törlése.

4. Beadványában a panaszos jelezte azt is, hogy véleménye szerint az eljáró hatóságok fent részletezett intézkedései összefüggésben állnak roma származásával. A rendelkezésünkre álló dokumentumok és Budapest Rendőrfőkapitányának vizsgálati eredményei alapján azonban nem volt bizonyítható, hogy az eljáró hatóságok megsértették az egyenlő bánásmód követelményét a panaszossal kapcsolatos eljárási cselekmények foganatosítása során, ezért ezzel összefüggésben visszásság fennállását nem állapítottuk meg.

Intézkedések

A jogállamiságból eredő jogbiztonság követelményének közvetlen veszélyével összefüggő visszásságra tekintettel felhívjuk a XIX. Kerületi Rendőrkapitányság vezetőjének és beosztotti állományának figyelmét a terhelt vallomását tartalmazó jegyzőkönyv eljárási szabályoknak megfelelő elkészítésének jelentőségére. Erre figyelemmel a jövőben a jegyzőkönyvek készítése során fokozott körültekintéssel biztosítsák, hogy a terhelt büntető eljárásbeli jogairól való tájékoztatása ténylegesen megtörténjen, valamint a tájékoztatás megtörténte, annak ismerete, megértése, esetlegesen az aláírás megtagadása és annak indoka a jegyzőkönyv tartalma alapján kétséget kizáróan bizonyítható legyen. A védelemhez való alapjog közvetlen veszélyével összefüggésben fennálló visszásságra tekintettel felhívjuk a XIX. Kerületi Rendőrkapitányság vezetőjének és beosztotti állományának figyelmét, hogy a védekezésre való kellő felkészülési idő a büntetőeljárás egyik legfontosabb, a terheltet védő garanciális eleme, ezért a jövőben a konkrét eljárási cselekmények foganatosítása során nagyobb körültekintéssel biztosítsák, hogy a büntető eljárás alá vont személyek teljes körűen és ténylegesen is éljenek jogosultságukkal.

Figyelemmel arra, hogy a személyes adatok védelméhez fűződő alapvető jogot érintő visszaesés helyzetet a Budapesti Rendőr-főkapitányság Hivatalvezetőjének felszólítására a XIX. kerületi Rendőrkapitányság vezetője a vizsgálatunk időszakában, a megkeresésünket követően, saját hatáskörében eljárva megszüntette, és gondoskodott a panaszos fényképeinek, valamint ujj-és tenyérnyomatának nyilvántartásból való törléséről, ezzel összefüggésben külön kezdeményezés megfogalmazását nem látjuk indokoltnak. Jelentésünket elsődlegesen jelzésnek szánjuk, amelynek keretében felhívjuk a XIX. Kerületi Rendőrkapitányság vezetőjének és beosztotti állományának figyelmét a büntetőeljárásokat szabályozó törvényekben foglaltak maradéktalan betartására és betartatásának fontosságára.

Budapest, 2017. január

Székely László sk.

Szalayné Sándor Erzsébet sk.